CE VINE DIN ADÎNCURI

de Daniel Droden

Traducerea: Vladimir Colin

ERA ceasul marelui reflux: istovite, sute de trupuri agăţate de motoare se întorceau la Sainte-Adresse. Strada se năpustea fără ruşine în casă şi îşi rostogolea vacarmul prin ferestrele închise.

Era prea de tot. Desroches aprinse o ţigară şi se ridică bombănind. De cîte ori nu-i ceruse secretarei să închidă, înainte de a pleca, uşa sălii de aşteptare! Trase spre el dubla tăblie capitonată, gest ritual care-l umplu de oboseală: mîine, la şase şi cîteva minute, avea să-l facă din nou înainte de a o înjura iar pe secretară.

Cu mîna pe clanţă, încercă să se bucure de liniştea redobîndită, dar oboseala îi era atît de stăruitoare încît tot avea impresia că aude zgomotele de la încrucişare. Behăitul unanim al maşinilor din clipa cînd lumina verde a semaforului le îngăduia (nu: le poruncea) să se pună în mişcare n-avea oare să treacă din nou prin ziduri?

Desroches se întoarse la biroul lui, izolat în mijlocul încăperii, ca o insuliţă pe care, în sfîrşit, o putea lua iar în stăpînire. Se lăsă să cadă pe scaun şi, împingînd reţetarul, dînd în lături hărţogăria şi stetoscopul, făcu fără motiv vid în faţa lui. Exorcismul mecanic îl linişti introducînd un timp mort în iureşul gîndurilor, dar nu-i reduse tensiunea nervoasă. Era oare asta o împrejurare potrivită pentru experienţa pe care voia s-o încerce? Înfrigurată, privirea îi lunecă peste harababura din birou, fără a izbuti să se oprească pe ceva anume. Trase cu urechea la foşnetul oceanului care filtra prin pereţi şi parcă-şi simţi tîmplele răcorite.

Experienţa? Ce vorbă mare! Schiţă un fel de rînjet interior. Se mustră pentru faptul că lua în serios ceea ce nu era, probabil, decît o fantezie. Îşi aminti cu toate astea curiozitatea pătimaşă care-l cuprinsese cu trei zile în urmă…

În seara aceea consultaţiile îi lasaseră un mic răgaz. Desroches folosea întotdeauna asemenea clipe pentru corespondenţa profesională, de altfel cît se poate de plicticoasă. De data asta urma să se apuce de o scrisoare către Laboratorul Corep, cînd auzi ţîrîitul soneriei. Diversiunea nu-i displăcu: se ridică şi străbătu cabinetul, apoi biroul secretarei demult plecată.

Deschizînd uşa, se pomeni faţă în faţă cu un bărbat de vreo patruzeci de ani, mic şi îndesat, cu pomeţii şi fruntea arse

de soare.

— Domnule doctor, iertaţi că vin aşa tîrziu...

Sigur, era încurcat, dar obişnuinţa stăpînirii de sine îi veni curînd într-ajutor.

— Vedeţi, eu sînt marinar.

Şi se opri la atît. Desroches se învoi să admită că faptul constituia o scuză.

Îl examină la repezeală. Nimic complicat, bărbatul se plîngea de uşoare tulburări ale vederii, un fel de fulgere şi muşte luminoase. Medicul le atribui unei lipse de vitamine.

— Bănuiesc că abia ai sosit?

— Da, ieri. Sînt ofiţer de punte pe cargoul „Paul-Rivoire”.

— Aha... Şi probabil că n-aţi avut chiar zilnic carne proaspătă?

— Acum două zile ne aflam în preajma insulelor Tuamotu, unde aprovizionarea nu era uşoară... Zîmbi: Nu m-am putut obişnui niciodată cu mîncărurile astea... cum să zic... exotice. Aşa că preferam conservele.

— Înţeleg. Data viitoare, treci totuşi la menu-ul băştinaşilor. Sau mănîncă barem nişte fructe.

Celălalt zise fără convingere: „De acord!”, dar Desroches simţi că sfaturile lui nu găseau ecou. Ce ştia el despre condiţiile de viaţă de acolo? Fructe... Ce fel de fructe, la urma urmei? Marinarul îşi bătea pesemne joc de el. Şi, ca tot omul, se întreba cu siguranţa dacă avea să-i dea o reţetă.

Foarte bine, îşi spuse Desroches, să-i dăm farmacia pe care o aşteaptă. Dar, mai întîi, să-mi fac damblaua administrativă!

Deschise un clasor agăţat de birou şi scoase din el o fişă cartonată. După ritualul: „Numele, vă rog?”, înregistră cu aplomb observaţiile privind starea pacientului. Odată treaba isprăvită şi fişa pusă la loc, începu să scrie reţeta.

— Spune-mi... în definitiv, ce mănîncă ăştia din insulele Tuamotu? se interesă apăsînd sugativa pe reţetă. Nici urmă de curiozitate autentică în întrebare, era doar un semn de amabilitate profesională.

— Nu cine ştie ce. Mai ales peşte... cînd nu se lasă să moară de foame...

— Ce vrei să spui?

— Nu o dată, în timpul escalei, am văzut un fel de fachiri,

nemişcaţi pe nisip sau pe cîte o buturugă. Patronul cafenelei mi l-a arătat într-o zi pe unul dintre amărîţii ăia: „Îl vezi? Uită să şi mânînce de atîta tungararu cît înghite!”

— Tungararu? repetă Desroches, intrigat.

— Nu-i prea grozavă, să ştiţi. O algă albă care se găseşte...

— Uite soluţia: te hrăneşti cu alge!

— Lăsaţi-mă să isprăvesc, bodogăni marinarul. Pescarii dau de tungararu pe lîngă unii atoli: bucata pe care mi-au dăruit-o provenea din ghiolul Tureia. Nu cunoaşteţi? Bănuiesc. Dar dacă v-aş spune că insula asta e situată în sectorul Mururoa?

— Hm, curios! Vrei să spui...

— Păi da: poligonul de tir al bombelor atomice franceze... acum dezafectat, din fericire..

— Tungararu. . repetă gînditor Desroches.

Interesul stîrnit de cuvintele celuilalt anula noţiunea timpului. Cu vîrful degetelor începu sâ netezească reţeta uitată pe birou.

— Ce înseamna vorba asta?

— Ei, prea multe îmi cereţi!... Sau, staţi. Îmi aduc aminte... înseamnă „ce vine din fulger”, da, aşa, „făptura fulgerului”. Pare-se...

— Făptură? Pai e doar o algă!

— Pare-se că pescarii n-au văzut-o niciodată înaintea experienţelor atomice. Cunosc ei bine flora marină, dar e totuşi greu de crezut... Superstiţie! încheie marinarul întinzînd o bancnotă.

Doctorul însă nu era grăbit să-şi primeasca onorariul.

—Care sînt simptomele... Îşi luă seama şi se corectă: vreau să spun, efectele provocate de tungararu...?

— La prima vedere, extazul, Numai că, ştiţi, nu pot scoate nimic de la... de la unul care ia tungararu. Uneori, în cantităţi prea mari... se pare că efectele devin mai puternice cînd se dubleaza doza, dar e primejdios. Marinarul zîmbi stînjenit. Iertaţi, domnule doctor, eu trebuie să plec. Datoria... se opri din vorbă. Ascultaţi, spuse apoi pe neaşteptate, de vreme ce tungararu va interesează am să va aduc mîine dimineaţă o bucată, dacă mă pot elibera.

— Ah, mi-ar părea bine! Mulţumesc. Dar dumneata?

— Eu? Am să păstrez şi, eu o bucată, ca amintire. Dar să ştiţi că pentru mine, drogul... N-am încercat niciodată. Pufni în rîs: eu nu-s... intelectual!

Un tam-tam înfundat — probabil vreun petrolier intrînd în radă — imprima aerului o pulsaţie aproape dureroasă. De parcă s-ar fi pus de acord cu ea, unde de căldură străbătură ceafa lui Desroches. Uitată pentru o clipă, oboseala recîştiga timpul pierdut. Se propti de spătarul scaunului; privirea îi fugi spre marginea biroului.

Plicul cel mare se afla lîngă fişier, alături de poşta obişnuită. Desroches îl găsise în cutia de scrisori, înainte de venirea poştaşului Deschizîndu-l cu băgare de seamă, scosese din el un fel de curea lungă de cîţiva centimetri, a cărei piele albă, cu nervuri, străbătută de reflexe albastre, te ducea cu gîndul la un tendon — impresie întărită încă la atingere, cînd degetul încerca elasticitatea materiei.

Darul era însoţit de un bilet cuprinzînd cîteva cuvinte scrise la repezeală. „Tungararu se ia pe stomacul gol. Se înghite mestecînd o doză cît un bob de mazăre. Se fereşte de umezeală”,

Pozologia improvizată îi plăcu doctorului, ca şi umorul care inversa rolurile.

Prin fereastra întredeschisă se furişa în încăpere o boare care răvăşi conţinutul scrumierei. Desroches întoarse capul spre marele panou de sticlă, ocupat, în părţi egale, de cer, de mare şi pămînt. Se ridică şi se uită spre plajă. Cîţiva barbaţi trebăluiau în jurul unei sape mecanice şi al unui tăvălug. După toate aparenţele, voiau să niveleze pietrele plate îngrămădite pe plajă. În clipa cînd excavatorul se punea pe treabă în larma pistoanelor, a cablurilor şi a cîrligelor ce-şi coordonau eforturile, Desroches închise mînios fereastra.

Din cîţiva paşi ajunse la birou. Apucă plicul şi, atent, făcu să lunece din el fragmentul de tungararu. În palmă, tija, un fel de panglică, pierdea din mister.

Se lungi pe canapea. Închise ochii (e neapărat necesar? se întrebă) şi duse la gură bucăţica pe care o desprinsese. Gustul substanţei era cît se poate de banal; amintea de savoarea dulceagă a pastei de mere.

În primele, minute nu se întîmplă nimic. E perioada de

latenţă, îşi spuse Desroches, dar începea să se întrebe dacă doza fusese suficientă. După ce semne se putea recunoaşte că alga lucrează?

Deschise binişor ochii. Privirile nu-i întîlniră decît muchia tavanului, deşert neutru scăldat într-o lumină blîndă în care se pierdu. Gîndul îi alunecă atunci într-un fel de uitare ce dură un timp nesfîrşit. Simţurile adormite nu-şi mai îndeplineau oficiile: din tunet, zgomotul de afară se făcuse murmur, apoi dispăruse; amorţise, membrele nu mai percepeau contactul pernelor.

Toropeala se risipi puţin cîte puţin, aşa cum se instalase. La început o uşoară atingere a sunetelor de creierul înceţoşat, un rîcîit nedesluşit crescînd în intensitate: oceanul îşi manifesta din nou prezenţa. Din clipa aceea experimentatorul îşi dădu seama că fiinţa lui se regăsea. Dar ce se petrecea totuşi în planul al doilea? Întretăiată, ca purtată de un vînt nesigur, sosea o altă rumoare pe care, deşi depărtată, o ghicea uriaşă. Se amestecau în ea scîrţîieli discontinui, palme izbind apa şi ceva ca un pas greoi zguduind fundul marin. Draga canalului, îşi spuse Desroches, mirat că-şi regăseşte, atît de prompt luciditatea. În aceeaşi clipă un miros acru îi izbi, cu intermitenţă, nările. Îl puse pe seama gazului emanat de rafinărie. Gata, gata călătoria, îşi spuse, mi-am regăsit secolul, împuţit.

Încercă să se ridicc pe perne, dar o nouă ameţeală îl făcu să recadă. Din larg auzi răguşit strigătul unei sirene pe care un ecou ciudat îl prelungi, de parcă ar fi răsunat într-o peşteră imensă. Îşi trecu mîna peste faţă: ameţeala pierea.

Pe măsură ce realitatea cu care era obişnuit îşi redobîndea drepturile, i se ordonau, treptat, şi gîndurile. Desroches îşi privi ceasul: şedinţa durase vreo cincizeci de minute. Se ridică. În amurg obiectele aveau culoarea din orele lipsite de bucurie. După cîţiva paşi luă o ţigară pe care o ţinu între buze, fără s-o aprindă. Cenuşiul, îşi dădea seama, se afla în el însuşi. Nu adusese nimic din călătorie. Unde erau simţămintele neobişnuite, emoţiile eliberatoare pe care le aştepta? La ce lucruri nemaivăzute ajunsese? Era cît se poate de dezamăgit.

Preocupările profesionale îl absorbiră în asemenea măsură în cursul celor două zile ce urmară încît nu-i rămase un minut liber. Cîţiva confraţi plecaţi în vacanţă, şi gata — pacienţii

dădeau năvală... Destui băgară de seamă că doctorul era nervos şi prea puţin răbdător, deşi se silea să se stăpînească.

Cu ritmul ăsta de lucru Desroches nu mai avea chef de experienţe şi trebui să aştepte duminica pentru a se întoarce la alga tungararu. Ca să-şi poată satisface curiozitatea, spera să doboare de astă dată sistemele de apărare pe care organismul lui le înălţase în faţa substanţei. Cu spatele la perete, se instală pe canapea în aşa fel încît să vadă, prin fereastra deschisă, marea şi intrarea în port: îi dăduse prin minte să folosească realitatea exterioară drept stimulent.

Un vînt uşor, purtător de pescăruşi, curăţase rada şi o dăruise soarelui. Urcînd pe estuar, privirile se odihneau pe malul opus. Dădeau acolo mai întîi de acoperişurile din Villers şi Deauville, ale căror culori erau împrospătate de lumina occidentală; venea apoi boschetul, stufos ca o pădure şi, în sfîrşit, la răsărit de tot, se ghicea discretul Honfleur.

De ce trebuie ca pacea asta să fie spulberată de activitatea oamenilor? De cum se abătea spre primul plan, ochiul era rănit de protuberanţele metalice de pe marele dig de la sud: rezervoare de petrol, rezervoare de păcură, rezervoare de gaz, toate tinichelele industriale mascînd apele Senei.

Mîhnit, Desroches îşi întoarse faţa spre mare, imensitate liberă contopită cu cerul.

Apucă micul fragment de algă. Abia mestecase ultima frîntură că simţurile i se tulburară. Printre pleoapele fremătînd, liniile realului intrară în vibraţie, pînă la a se dedubla. Spaţiul îşi pierdea continuitatea. Digul cel mare se curbă dintr-o dată, iar cel mic îi lunecă în întîmpinare ca o navă cu parîmele desprinse. Toate zgomotele din port şi din radă fură simultan înăbuşite; cargourile îşi înghiţiseră ţipătul; lumea întreagă tăcea.

Fără veste, elementele peisajului îşi reluară înfaţişarea din toate zilele, digurile erau ancorate la locul obişnuit, plaja încetă să se umfle.

Atîta, tot? se întrebă Desroches. În ciuda transei în care i se afla trupul, mintea rămînea limpede şi judecata lucidă, chiar în plină halucinaţie.

În larg, văzduhul mai era totuşi vînzolit. Un abur mişcător deforma orizontul. Era sectorul în care ceva se ivi — depărtarea şi tulburarea atmosferei făcură ca observatorul să nu poată desluşi decît o siluetă lipsită de relief. O vesti hula înfrigurată,

ale cărei clocote contrastau cu liniştea uleioasă a întinderilor din preajmă. Dintr-o dată, ceva răsări la suprafaţă. Desroches avu în acelaşi timp impresia că o bulă i se sparge în urechi şi sunetele reveniră brusc.

Cu vuiet de cascadă, masa se înălţa încet, întunecată şi greoaie, asemenea vulcanilor ce se construiesc singuri pe soclul afund pentru a ieşi într-o bună zi din apele în fierbere. Un vîrtej violent zgudui ceaţa, de parcă ar fi fost sorbită de un curent de aer: era ultima zvîcnire a monstruoasei desprinderi. Atunci vulcanul scoase un răget ce răsună sub ţeasta lui Desroches ca o chemare adresată doar lui. După care vulcanul se urni! Desroches ar fi jurat că masa tindea să spargă coconul în care era înfaşurată: în spatele aburilor se agita un fel de braţ sau o macara, iar efortul umplea văzduhul cu un miros asemănător celui al ierburilor de mare putrede.

O amintire îl strafulgeră: aceleaşi zgomote, aceeaşi pestilenţă îl asaltaseră alaltăieri, în timpul primei încercări. Din nou draga? Aşadar, tungararu avea o singură însuşire, aceea de a împrumuta realităţii o nuanţă fantastică, şi nimic mai mult?

Ceaţa părea să se rărească. Desroches se simţi cuprins de neastîmpăr şi de exaltare. Se plecă înainte. Imaginea se stabiliza. Un ţipăt — şi schiţa făcu loc desenului.

Desroches tresări. Capul în formă de triunghi, atît de mic la extremitatea unui gît peste măsură de lung, pieptul monumental şi, cînd monstrul îşi căscă botul, şirurile de dinţi ascuţiţi... nu aparţineau oare, toate, unui animal antediluvian? Departe, în urma trunchiului, o curea musculoasă biciuia valurile. Instinctiv, vînătorul de himere dădu să se tragă îndărăt. Asta era deci secretul algei tungararu? Un uriaş şarpe de mare?

Se corectă, dîndu-şi seama că greşise: sub spinarea care ieşea cînd şi cînd din valuri se desenau inserţii masive ce trebuiau puse în legătura cu nişte picioare, mai degrabă, decît cu înotatoare.

Să fie, deci, se întrebă Desroches, un mastodont din Era Secundară? Îşi chemă în ajutor amintirile: Diplodocus? Brontozaur? Plesiozaur? Dar fiara fără nume nu-i lăsă răgazul să chibzuiască: ea scoase pe neaşteptate un răget bucuros, apoi se cufundă dintr-o dată pentru a reveni numaidecît la suprafaţă. Un suflu sonor îi ţîşnea pe nari. Capul încremeni, întors spre plajă. Întors pre mine, îşi spuse Desroches.

Fu ultima lui impresie de călătorie. Simţurile i se zăpăciseră, apoi o scurta ameţeală îl readuse în cotidian.

În larg marea era netedă şi pustie.

Întors spre mine, îşi repetă Desroches. Poate, dar nu-i decît o fantasmă, făptură fără existenţă proprie.

De aceeaşi părere fu şi doctorul Giret, confrate şi prieten, căruia îi povesti, peste trei zile, întîmplarea. Neurolog, lui Giret îi plăcea să se joace de-a psihanaliza.

— Îmi spui o mulţime de lucruri şi nu-mi spui nimic... Vreau să zic: nu ştiu ce-i aia tungararu; cu toate astea, acţiunea ei mi se pare de tipul drogurilor obişnuite; rupe barierele inhibiţiilor îngăduind unor tendinţe subconştiente sau periconştiente să ajungă la suprafaţă, să capete formă. Dar de ce forma asta? De ce impulsurile pornite din structurile adînci ale fiinţei tale alcătuiesc un asemenea animal? Asta trebuie să mi-o spui **tu**!

— De unde vrei...?

— Fă-mă să înţeleg ce te-a afectat în ultimele două săptămîni.

Întrerupîndu-se din cînd în cînd pentru a răspunde la cîte o întrebare, Desroches arătă timp de o jumătate de ceas cum o dusese în cursul săptamînii precedente

— Perfect, îşi dădu aere prietenul lui, iată părerea Ştiinţei: halucinaţia s-a produs de două ori. Numai auditivă şi olfactivă în vremea primei şedinţe, ea s-a îmbogăţit şi precizat în cursul celei de a doua. Repetiţia dovedeşte că-i vorba de produsul unei nevroze... Da, o nevroza care s-a agravat probabil în ultima vreme, datorită unor nemulţumiri. La urma urmei, tungararu n-a fost decît catalizatorul ... cum să-i spun...?

— Al defulării . Bun! Dar forma pe care a luat-o...?

— Ajung şi aici! răspunse Giret. Din tot ce mi-ai spus reiese că eşti şocat — şi folosesc cuvîntul în accepţia lui viguroasă: traumatizat, dacă preferi — de tot ce viaţa actuală are penibil şi stupid. Fără doar şi poate, îi resimţi agresiunile mai puternic decît alţii. Străzile, portul, oraşul întreg ţi-au devenit insuportabile. Atunci visezi o lume fără motoare, fără fierărie, o lume în care prezenţa omului să apară mai discretă. Cînd îţi transcrie viziunile, halucinogenul îţi ia dorinţele de bune: şi elimină omul, făcîndu-te să vezi ce exista înaintea lui. Iată-ţi natura neprihănită! E animalul ăsta preistoric... Şi, dacă te mai

îndoieşti, urmă el în glumă, am să-ţi atrag atenţia asupra încă unui fapt: că marea reptilă îţi apare în mijlocul valurilor, e logic — venită din mare, tungararu îşi desfăşoară nălucirile în mare — dar atunci ar trebui să fie înzestrată cu înotătoare... Ar fi vorba, de pildă, de un plesiozaur sau de un mosazaur. Numai că animalul tău nu-i înzestrat cu înotătoare, ci cu labe. Ne gîndim aşadar la brontozaur sau la brahiozaur... Dar, vezi tu, speciile astea erau oaspeţii continentului, şi nu ai oceanului! Închipuirea ta pare să fi confundat, prin urmare, tărîmurile. La drept vorbind, creatura ta e de două ori un monstru...

Părăsindu-şi confratele, Desroches coborî strada Paris în direcţia portului şi o luă pe bulevardul maritim. Încetini la curba unde se afla un semafor. Cînd avea vreme, îi plăcea să hoinărească la umbra marelui radar sau să dea o raită pe la muzeu, pe partea cealaltă a străzii. Să se oprească? Fără convingere, îşi urmă drumul, apoi, ajungînd în dreptul portului de agrement, se hotărî. Dîndu-se jos din maşină, făcu cîţiva paşi pe digul alăturat. Una după alta, trei remorchere lunecară prin faţa lui. Trei! Nava pe care urmau s-o întîmpine şi s-o escorteze trebuia să fie un senior al mărilor! Poate „United States”? Desroches urmări cu privirea cursa grăbită spre larg a celor trei vaporaşe.

— Doamne!

Uriaşă spinare întunecată detaşîndu-se pe cerul spălat de ultima aversă, o stîncă ciudată umfla marea la poalele capului Hève. Şi, iată, un gigantic gît de lebădă se desfăşura şi se arcuia deasupra valurilor. Brusc, arcul se destinse împingînd înainte un cap triunghiluar.

Desroches îşi frecă fruntea. Cu neputinţă! Sau atunci tungararu avea efecte întîrziate? Ar fi trebuit să mă feresc de alga asta, îşi mărturisi. Mă urmăreşte... Parcă ruşinat, îşi abătu privirile şi descoperi, la doi paşi de el, o lunetă fixată pe un peduncul. Se repezi la ea şi vîrî o monedă în suportul lunetei.

„Vă aflaţi pe digul de nord, declară un glas uzat. Pentru a cerceta portul, suciţi luneta pînă la refuz, spre stînga”.

Desroches împinse pînă la refuz luneta spre dreapta. Deşi dispozitivul de acomodare era imperfect, nu mai încăpea nici o îndoială: fiara din Era Secundară era acolo! Fascinat, îşi încleştă degetele pe luneta care urma să pălăvrăgească: ..... în faţă puteţi vedea cheul unde acostează pacheboturile...” Desroches

zbură peste marea agitată, sui pe spinare, alergă spre cap. Botul închis, o lungă crăpătură longitudinală, dădea un aer sălbatec căpăţînii minuscule. Fălcile erau atît de încleştate încît ochii, împinşi îndărăt, întindeau pielea pe bolta craniului.

— Se mişcă! zise careva în spatele lui Desroches.

El tresări: de vreme ce oricine îl putea vedea, monstrul nu mai era doar o remanenţă în creierul lui, ci o realitate.

Încîntat, trase în piept mirosul puternic al mării.

— Da, se mişcă, adeveri mecanic fără să părăsească ocularul, dar vocea îi fu acoperită de glasul înregistrat al comentatorului.

Saurianul se pusese în mişcare. Pe măsură ce înainta pe platforma continentală, se vedea cum îi ies din apă coastele şiroind. În soare pielea-i exala un abur uşor, iar în cutele ei se prinseseră ierburi de mare roşcate, scoici strălucitoare, pînă şi crabi. Din oceanul primitiv se extirpa o insulă! Era un continent! O lume!

Imensitatea fu străbătută de fiori; undeva, în sînul ei, se zămislea un tunet. Înspăimîntaţi, pescăruşii se risipiră. Sus de tot gîtul se umflă ca o guşă, apoi botul se căscă pentru un răget prelung, adevărat talaz sonor rostogolit spre faleză.

Curînd puteau fi văzute inserţiile picioarelor, pe urmă chiar stîlpii lor arcuiţi, groşi cît copacii pădurii primordiale şi, ca ei, acoperiţi cu o scoarţă plină de crăpături. Un nou zvîcnet al coapselor înălţă pîntecul deasupra apelor presărate cu mucozităţi rătăcitoare, pe cînd coada nesfîrşită se desfăşura în valul ce se trăgea îndărăt. Degetele fiarei mezozoice bîjbîiră în cele din urmă pe pietrele plajei.

Ce coincidenţă! îşi spuse deodată Desroches. La doi paşi de locul ăsta fuseseră descoperite în faleză nişte oase de dinozaur. Cine ştie dacă fosila asta vie nu-i pe cale să calce în picioare rămăşiţele semenilor ei!

Mai răsună un strigăt, ca un salut către morţii încrustaţi în depozitele de calcar. Cu siguranţă, răsuna totodată ca un cînt triumfal celebrînd o luare în stăpînire.

În clipa aceea întreaga scenă se tulbură, după care dispăru.

„Şi acum, Doamnă, Domnule, vă urăm o vizită plăcută în oraş”.

O mînă îl bătu pe Desroches pe umăr. Se răsuci şi văzu că

mîna ţinea o monedă.

— Da, aveţi dreptate, încuviinţă, e rîndul dumneavoastră.

— Păreţi bine dispus, remarcă bărbatul care se şi aplecase deasupra lunetei.

— Eu? Se poate! exclamă Desroches, avîntîndu-se spre bulevard.

Cînd intră în casă, telefonul tocmai suna.

— Ai văzut? izbucni Giret.

— Bineînţeles! Ce părere ai?

— Nici una... Realitatea monstrului nu poate fi tăgăduită. Cît priveşte originea lui...

Urmă o scurtă tăcere. Giret nu se hotăra să reia cuvîntul.

— Aşadar, sugeră Desroches, declanşate de tungararu, viziunile mele erau prevestitoare. Cu cît se apropia data evenimentului, cu atît halucinaţia devenea mai netă pentru că şi creierul meu i se supunea mai deplin. În fond, am dat peste un fenomen aproape banal: premoniţia.

— Fie, dar ipoteza ta nu explică existenţa animalului, aminti Giret.

După ce puse receptorul în furcă, Desroches ieşi pe balcon. De acolo nu putea vedea capul Hève, aşa că, punîndu-şi mîinile streaşină la ochi, se mulţumi să cerceteze rada. Se întrebă dacă monstrul îşi aflase adăpost în scobiturile falezelor sau dacă se întorsese în mare. Jos, în direcţia plajei, hăuli o maşină a poliţiei. Îi răspunse un sunet de claxon.

— Ce-or fi vrînd? se înveseli doctorul.

Dar telefonul îl chemă în casă. Era iar Giret.

— Ce poveste! spuse fără nici o introducere. Cînd explozia...

— Explozia?

— Cum? Nu ştii? Fiara a pustiit vilele de la Sainte-Adresse. De aici văd acoperişurile în flăcări şi...

— Ce mi-e una, ce mi-e alta. În definitiv...

Giret strigă:

— Dar, fir-ar a dracului de treabă, nu pricepi nimic! Sînt şi morţi!

— Morţi! repetă Desroches, copleşit.

— Acum s-a terminat, adăugă prietenul lui. Monstrul s-a reîntors în mare. Dar ce poţi şti... se întrerupse, apoi vorbi din nou, înfrigurat: Ascultă, Desroches, adineauri n-am îndrăznit să-

ţi spun ce cred. Mă temeam să nu mă iei drept nebun. Dar, pînă la urmă, tot ce se petrece acum e atît de demenţial... încă şovăind, îşi drese glasul: Uite, după părerea mea **tu** ai dat naştere fiarei. Cum e cu putinţă, nu ştiu. Datorită algei, creierul tău a căpătat facultatea de a crea **ex nihilo**. După cum ţi-am explicat, a extras un model din el însuşi. Pornind de la model, a făcut o schiţă, apoi... a executat opera. Adu-ţi aminte, polinezienii spun că tungararu e „făptura fulgerului”. Printr-un fel de transfer, ei atribuie viaţă elementului care suscită viaţa. Odinioară se proceda tot aşa cu mătrăguna.

— Dar nu se poate! şopti Desroches.

Cuvintele lui Giret îi clătinaseră totuşi convingerea. Timp de o oră răsuci pe toate feţele teoria prietenului său. În cele din urmă, îşi spuse: Am să mai iau o doză, imediat. Aşa am să văd măcar ce-mi rezervă viitorul.

Tungararu puse deci încă o dată stăpînire pe mintea lui. Cînd văzu ţărmul Calvadosului lunecînd înainte ca o poartă urnită pentru a închide estuarul, cînd Deauville se ivi la o lungime de braţ, pînă în cele mai mici amănunte — farul, piaţa Morny, liceul Mercier, cazinoul, întregul oraş — nu se miră; era prologul obişnuit, dacă nu inevitabil. Lăsînd fiecare element să-şi ocupe locul, îşi întoarse faţa spre canalul ale cărui adîncuri verzi-albăstrui se deosebeau de albastrul cenuşiu al mării. Între cele două şiruri de balize hula era potolită.

Deodată tresări. Cu răbdarea unui trup mort, o umbră urca încet în grosimea stratului de apă. Să fi fost una dintre epavele pe care curenţii ascendenţi le atrag, uneori, la suprafaţă? Volumul era, într-adevăr, al chilei unei şalupe, dar ciudata arătare părea însufleţită de o energie proprie, Atunci, un submarin? Pata suia mereu, tot mai opacă, fără ca marginile să-i apară mai nete. Ajunse sub spărtura sclipitoare, în punctul unde marea înceta să urce. Nici un val nu agitase apele în timpul ascensiunii şi, fără să provoace măcar o undă, obiectul ieşi la suprafaţă printr-o singură mişcare irezistibilă.

Mai întîi se ivi marginea unui cub uriaş care se pomeni, treptat, în văzduh. Ai fi zis că e unul dintre containerele îngrămădite pe cheuri sau pe sub hangare. La drept vorbind, era mai degrabă o turelă înşurubată într-o masă mult mai mare: un paralelipiped gigantic ieşi din mare şi de el erau articulate două apendice patrulaterale a căror extremitate mai atîrna în apă.

Încremenit, Desroches trebui să admită că vedea un cap, un tors şi două braţe. Toate elementele aveau culoarea cenuşie a aluminiului oxidat sau a zincului mat, a cărei neutralitate contrasta cu strălucirea valurilor. Metalul-rege refuza în cazul de faţă pompa luminii şi nici măcar uriaşul soare roşu care apăsa asupra orizontului oceanic nu izbutea să-i smulgă reflexe.

Atunci cînd colosul geometric se desprinse din mare pînă la jumătatea trupului — dacă puteai ghici conformaţia unei făpturi a cărei parte inferioară scăpa privirilor — mişcarea verticală încetă şi fu înlocuită printr-o mişcare de rotaţie: trunchiul pivotă fără zvîcnete şi fără zgomot, ca poarta unei ecluze. Solidar cu umerii, capul se răsucea odată cu ei.

Desroches se înfioră: pîndise ivirea a ceva aducînd cu un chip, măcar cu un orificiu sau un ieşind oarecare putînd aminti trăsăturile omeneşti; dar nu exista nimic de felul ăsta, feţele cubului erau riguros netede. Mai mult decît orice, capul fără faţă şi spate inspira o groază cumplită.

În chiar clipa cînd jumătate de întoarcere se încheie, începu o altă mişcare: unul dintre braţele aberaţiei se înălţă exhibînd un prim segment, apoi al doilea la capătul căruia se afla un mănunchi de cleşti. (Dacă asta e mîna, se înspăimîntă Desroches, ce putere trebuie să aibă!). Ajuns la orizontală, în prelungirea exactă a umerilor, braţul se îndoi de la mijloc, descriind un arc de cerc care putea fi luat drept un gest. Părea un semnal, dar într-un cod necunoscut.

Tungararu îşi ia rămas bun, gîndi Desroches, pentru că simţea că scena se topeşte şi că lumea reală avea să reapară.

Două zile se scurseră între evenimentul fictiv şi catastrofa prin care necunoscutul se manifestă din nou.

Două zile în care fiara venită din vremi trecute rămase invizibilă, fie că-şi găsise în adîncuri un culcuş în care putea rămîne ascunsă, fie că se îngropase sub mormanele provenite din surpăturile ţărmului. Cea dintîi ipoteză era mai demnă de crezare. Fireşte, i se semnala ici şi colo prezenţa, la adăpostul falezei; la Etretat copiii îi văzuseră spinarea solzoasă rîcîind cea mai înaltă dintre bolţile stîncoase. Dar zvonurile nu putură fi verificate: cercetări oficiale tocmai urmau să fie întreprinse cînd o negură deasă se lăsă peste întreaga regiune.

Între doi pacienţi, Desroches puse mîna pe telefon şi-i

împărtăşi confratelui şi confidentului său viziunea pe care tungararu i-o provocase. Giret se arătă ironic:

— Dacă toată fauna ta intimă se întrupează, unde ajungem!... Dar nu părea prea convins. Oricum, mai mult ca niciodată, atribuia algei puteri creatoare. Monstrul mecanic pe care mi l-ai descris se va materializa în scurtă vreme, aidoma reptilei, şi pe aceeaşi cale.

— Şi eu cred că realitatea va urma curînd ficţiunii, se învoi Desroches. Numai că, preciză el îndată, nu-i atribui acestei tungararu decît rolul de a-mi stîrni preştiinţa. Raţiunea mea refuză să meargă mai departe.

— Cu toate astea, dacă vrei să chibzuieşti bine, ai să fii de acord că robotul concretizează o tendinţă a spiritului tău. Urmăreşte-mi raţionamentul: după cum ţi-am mai spus, fiara preistorică s-a născut din aversiunea ta faţă de societatea industrială. Dar, de cum ai aflat că dihania s-a dedat la pustiiri şi a făcut moarte de om, ai săvîrşit o întoarcere asupra ta însuţi şi, în străfundul măduvei tale, civilizatul s-a dovedit mai tare. Atunci, cu ajutorul algei, ai inventat un mecanism împins pînă la cea mai înaltă treaptă a perfecţiunii.

A doua zi, doctorul trebuia să se ducă la dispensar, unde consulta o dată pe săptămînă. Se hotărî să meargă pe jos, plăcere pe care şi-o îngăduia uneori, cînd nu era grăbit.

Coborî pînă la bulevardul maritim, pe care îl traversă pentru a arunca o privire spre plajă. Pe trotuarul celălalt dădu peste un pacient de tip cîrligos, de care nu scăpă cu una cu două. Îşi urmă drumul de-a lungul plajei. Dincolo de haosul pietrelor, privirea se pierdea într-o maree albicioasă care se suprapunea fluxului. La intervale regulate, sunetul semnalînd prezenţa ceţii îşi lansa avertismentul sinistru în direcţia canalului.

Desroches întoarse capul spre intrarea acestuia, marcată de două lumini clipitoare. Cînd ajunse în dreptul bazinului adăpostind vasele cu pînze, atenţia îi fu atrasă de clipocitul înfundat al unei elice care păştea apele de lîngă mal. În partea aceea ceaţa se destrămase lăsînd să apară capătul digului central. Dedesubtul hangarelor se legăna un cargou încărcat cu cherestea. Desroches încercă să-i citească numele... Oare faptul că fixase prea mult neclaritatea ceţii îl făcea să simtă un soi de

ameţeală? Ba nu, vaporul se pleca într-o parte!

Din aburii ce se îndeseau la pupa navei ieşi dintr-o dată o trompă sinuoasă, cu un cap în vîrful ei! O labă mai groasă decît catargul principal apăsa puntea cargoului. Mai încolo, prin ceaţa care-l acoperea, ghiceai trupul formidabil al animalului jurasic. Apăsarea sporea. În cele din urmă, izbindu-se de cheu, vasul se dădu peste cap.

Cam în acelaşi timp, ceaţa se trase în lături şi privirile putură străbate pînă la cheul unde acostau pacheboturile. Saurianul uriaş îşi răsuci, cu mare vuiet, spinarea; se îndreptă apoi spre gara maritimă, croindu-şi drum printre macaralele şi vagoanele pe care, dintr-o lovitură, le expedie în mare. În faţa „Flandrei” scoase un mîrîit de satisfacţie: obstacolul era pe măsura lui. Izbind cu coada solzoasă, crestă lemnul imaculat al pachebotului. În clipa în care nava, cu parîmele rupte, pornea în derivă, monstrul împroşcă din belşug şi se cufundă în apa uleioasă.

Desroches auzi atunci clipocitul pe care-l pusese pe seama etravei unei ambarcaţii. Uriaşa amfibie trebuia să se deplaseze cu o iuţeală incredibilă pe fundul bazinului. Sosi aproape de mal chiar cînd un **car-ferry** se pregătea să acosteze. Vaporul se clătină straşnic şi, ca o rachetă lansată de un submarin, capul monstrului ţîşni la suprafaţă. Fălcile i se închiseră peste balustrada punţii, în apropierea porţii anterioare. Din pricina izbiturii, poarta se deschise: garajul plutitor se clătină şi-şi expulză încărcătura de maşini şi camioane, claie peste grămadă, odată cu cîţiva călători. Dar tornada trecuse.

Digul de sud opri saurianul. După o scurtă şovăială, urmă zidul pînă la platforma portului metanier. Acolo, blocuri de beton îngrămădite haotic alcătuiau un fel de vad pe măsura lui: se sluji de el pentru a se căţăra pe dig, unde îl întîmpină un stol de pescăruşi. Lungi gîtul spre vasul de metal în care, cam la înălţimea lui, ardea o torţă. Suflul fiarei culcă la orizontală flacăra şi ai fi zis că din botul ei căscat ţîşnea o limbă de foc.

Salamadra, îşi spuse Desroches, emblema portului Le Havre...

Dintr-o dată flacăra se făcu soare: lovind cu laba, animalul sfărîmase vasul de metal. Atunci se înverşună asupra rezervoarelor, dar pîntecul lor rotund şi neted rezistă asalturilor. Avîntul fiarei începu să slăbească; cu o lovitură zdravănă strivi

însă tuburile de la baza căzilor, eliberînd gazul comprimat. Un fulger goni printre cele trei rezervoare. Leviatanul se trase îndărăt şi o luă spre extremitatea digului.

— Sare totul în aer! răcni un glas înnebunit.

Desroches se aruncă la pămînt în clipa în care oţelul plesnea scîrţîind. Îndată se produse o explozie infernală, prelungită printr-un tunet. De jur împrejur rămăşiţe metalice vibrau în văzduh înainte de a ciurui suprafaţa bazinului.

Desroches se ridică în mîini şi înălţă capul.

Digul se rupsese! Năvălind prin spărtură, apele mării se amestecau cu apele Senei; capul digului, unde se afla mastodontul, devenise o insulă! Dincolo de spărtură, fiecare cadă alcătuia miezul unui nor aprins zguduit de mărunte conflagraţii.

Chemarea puternică a unei sirene înfrigură portul: flotila de vapoare-pompe se îndrepta spre locul incendiului.

Un bărbat cu caschetă de marinar se apropie de Desroches, care se ridică în picioare căutîndu-şi totodată pachetul cu ţigări.

— Prea tîrziu, vă daţi seama! Dacă... se întrerupse şi, întinzînd un deget spre pălălaie, strigă: Priviţi! O altă aia!

În mijlocul flăcărilor se ivise o formă înaltă cît o casă. Însufleţită de o mişcare ce ţinea deopotrivă de lunecuş şi de umblet, îşi croia drum, printre tablele pe care incendiul ... le adusese la roşu.

Marinarul era uluit.

— Mă întreb cum au izbutit să aducă o macara!

— O macara? Desroches clătină din cap Nu, e un robot...

Automatul se propulsă pînă în dreptul spărturii, sărind apoi peste ea ca o lăcustă. Cu pas egal, înainta pe tronsonul digului.

Reptila se întoarse şi-i făcu faţă lansînd un răget de sfidare. Imperturbabil, metalul în mers îşi continua drumul. Cînd depărtarea dintre cei doi titani se reduse la doi sau trei paşi, saurianul se ghemui pe labele din spate, pe urmă se trase îndărăt. Fără a se opri, robotul se abătu din drum; fentînd spre stînga, îşi repezi braţul, ca o cange, spre gîtul înţepenit de furie.

— Într-adevăr, murmură Desroches, meşteşugul pedepseşte natura sălbatică. Pînă la urmă, Giret o fi avînd dreptate?

Dar monstrul de carne se feri de lovitura monstrului cubic; capul reptilei se retrase şi îndată se năpusti din nou, pentru a muşca metalul. Se auzi un dublu clănţănit: cleşti frustraţi de pradă şi colţi înşfăcînd vidul. Celălalt braţ se şi ridicase. Saurianul se dădu şi mai mult îndărăt, apoi, cu o repeziciune de necrezut, lunecă în mare.

Atunci, sub întinderea înroşită a apelor, începu o ciudată vînătoare. Atrăgînd mobilul mecanic care sărise după ea, fiara gonea în direcţia portului petrolier. La jumătatea drumului adversarul o ajunse din urmă şi lupta reîncepu. De astă dată fu o încleştare fără martori. La suprafaţă se adînci un maelstrom care înghiţi bărcile şi zdrobi un tanc petrolier de pe platforma de descărcare. Urmărirea fu apoi reluată — cine de cine scăpa? — în direcţia ieşirii din canal. Dar un pîlc de locuinţe ascundea sectorul de privirile lui Desroches.

— N-au să poată trece de sas, îşi dădu cu părerea marinarul, şi au să fie nevoiţi s-o ia din nou în sus... Uite, strigă peste cîteva secunde, vedeţi?

Vîrful unei macarale se clătina neliniştitor pe deasupra acoperişurilor. Pachete de maşini, speriate ieşiră în bulevard. În sens invers trecură două furgoane negre, pline cu uniforme negre. Dinspre strada Paris se ridica un nor de fum.

— Acum, mai spuse marinarul şi clătină din cap, chestiile astea au să facă praf oraşul!

Din aproape în aproape, străzile din centru se umpleau de o larmă în care se amestecau pîrîitul flăcărilor şi tunetul zidurilor ce se prăbuşeau.

— Vin încoace, bombăni marinarul. Eu o iau din loc... Mai rămîneţi pe-aici?

Desroches nu răspunse. Ce să-i spună? Că voia să vadă monştrii de aproape? Deşi ideea i se părea şi lui cu totul nebunească, nu se îndepărtă.

Mai întîi, la colţul unei străduţe se ivi un genunchi de metal, apoi, paralelipipedul, în întregime. În întregime... ba nu! Nu mai are decît un braţ! se îngrozi Desroches. De umărul stîng spînzurau trei sau patru fire cenuşii, ligamente de tungsten sau nervi de titan. În goană, uriaşul străbătu esplanada muzeului şi se opri lîngă sculptura monumentală înfăţişînd un cioc de corabie. Dacă suferea, durerea îi rămînea mută.

Reptila, în schimb, îşi vesti apariţia printr-o lungă tînguire

modulată. Cînd se ivi, în sfîrşit, de cealaltă parte a muzeului, la vreo două sute de metri de Desroches, acesta văzu că pieptul îi era striat de brazde însîngerate. Dar capul nu pierduse nimic din trufia-i şerpească. Desroches avu impresia că urma să asiste la ultima luptă dintre geometrie şi instinct.

Robotul se şi avîntă în întîmpinarea noii sosite şi-şi repezea braţul, ca o suliţă, spre coastele vulnerabile. Ripostă neaşteptată, bastionul de carne se năpusti înainte şi cleştii metalici nu izbiră decît solzii cozii, tot atît de duri ca şi ei. Atunci blocul uriaş o porni îndărăt şi, traversînd porţiunea pavată, se postă lîngă catargul radar — ambele forme anguloase părînd surori.

La rîndul ei, bruta trecu la atac încercînd să lovească umărul trunchiat pentru a face robotul să se prăbuşească. Dar el înconjură gîtul saurianului cu apendicele valid într-o ciudată îmbrăţişare ce alătura anonimatul coifului şi bestialitatea fremătîndă a botului. Pentru că strîngerea era pe cale să se prefacă în sugrumare, toţi muşchii fiarei se încordară. Cum de mai izbuti să se cabreze? În timp ce gîtul serpentiniform se azvîrlea îndărăt cu un zvîcnet care sili robotul să-şi desfacă încleştarea şi-l dezechilibră, labele din faţă se înălţară pentru a cădea apoi pe capul simulacrului mecanic. Strivită, cutia cubică se desprinse din umeri.

Ce se petrecu atunci părea de neconceput: trupul decapitat se ridică dintr-un salt. (Era, într-adevăr, un cap? se întrebă Desroches, uluit. Sau protuberanţa nu făcea decît să maimuţărească omenescul?) Braţul se destinse şi degetele prelungi se înfipseră în ochii dinozaurului. Sub impactul durerii animalul se cabră din nou; la capătul traiectoriei, capul deveni o morişcă de sînge şi bale care împroşcă imobilele din preajmă. Atunci monstrul paralelipipedic se năpusti împingînd înainte umărul stîng şi, cu toate puterile ce-i rămîneau, izbi partea fiarei dinspre coadă. Pentru o fracţiune de secundă, saurianul rămase ca atîrnat în văzduh, apoi se prăvăli.

Douăzeci de tone de carne fură trase în ţeapă pe sculptura înfăţişînd un cioc de corabie.

Pămîntul se cutremură. Un răcnet de agonie sfîşie văzduhul şi falezele de beton şi cărămizi îl trimiseră în cele patru vînturi. Viaţa părăsea treptat uriaşul trup străpuns. Dar, ca şi cum în el şarpele ar fi refuzat să moară, coada ondulă

păstrîndu-şi încă pentru cîteva clipe supleţea. Ea biciui pereţii de sticlă ai muzeului din care îşi luară zborul tablouri şi cărţi, apoi, ca printr-un fel de ultim renghi al vicleniei primitive, se răsuci pentru a plesni robotul.

Gigantul acefal se clătină. Aplecîndu-şi ameţitor urîţenia geometrică a carcasei, străbătu de-andaratelea şoseaua. Şi, după ce izbi semaforul care-i adresă un mesaj de neînţeles, făptura de metal căzu pe spate în apele în care se afundă lent. Pe măsură ce cobora, mîna lui crispată grebla platforma; pînă la urmă rămase agăţată de cheu, ca ancorată acolo pentru totdeauna.

Desroches făcu cîţiva paşi pentru a privi cadavrul ce zăcea lîngă muzeu. O amintire se deşteptă în el: Giret, trebuia să-l vadă pe Giret.

Urcă pînă pe strada Paris. Acolo i se înfăţişă o privelişte jalnică: numai ziduri năruite, bîrne fumegînd, mormane de moloz. În dreptul clădirii în care locuia prietenul lui îl podidi un val de sudoare: faţada era distrusă pe aproape întreaga ei înălţime. Un agent de poliţie sta de pază lîngă mormanul de pietre.

Desroches traversă şi întrebă:

— Unde e domnul Giret?

Agentul îşi drese glasul.

— Îi sînteţi rudă cumva?

Desroches se înfioră.

— Nu, prieten.

Celălalt îi aruncă o privire.

— Domnul Giret a murit.

În cursul ultimului război se văzuseră la Le Havre lucruri şi mai cumplite. Conform expresiei consacrate în discursurile edililor, oraşul îşi pansa rănile.

Desroches urmă să-şi primească pacienţii timp de o săptămînă, dar trăsăturile lui istovite nu prevesteau nimic bun. Socotind că sănătatea doctorului trecea înaintea celei a clientelei, secretara reduse din proprie iniţiativă numărul orelor reţinute şi, cedînd mustrărilor ei, Desroches se retrase pentru vreo două săptămîni la ţară. Se întoarse însă bîntuit de aceleaşi imagini: în minte îi stăruiau amintirile zilelor precedente, cea mai cumplită dintre ele fiind a unei anumite faţade de pe strada Paris.

Apoi, într-o noapte, în creierul lui chinuit de insomnie, luă naştere un proiect neobişnuit: va scrie istoria algei tungararu. Fără a mai zăbovi, însemnă pe un bloc-notes cîteva rînduri prin care trasa planul unui memoriu.

În seara următoare, după ce isprăvi cu vizitele, se înhămă la treaba care i se părea tot mai necesară. Nu era menită să-i abată gîndurile, silindu-le să se modeleze după constrîngerile scrisului, spera doar să le atenueze caracterul obsesiv.

Începu prin a redacta capitolul „Trecerea de la viziune la realitate”, în care expunea două ipoteze: întîi, cea a minţii înzestrată de tungararu cu puteri creatoare, apoi cea a premoniţiilor, care-i stătea la inimă. Ajuns la mijlocul celui de al doilea paragraf, se simţi cuprins de descurajare. Dovedirea faptului că era vorba de premoniţie nu prezenta decît un interes secundar. Altceva ar fi fost să descopere originea monştrilor şi calea pe care năvăleau în lumea de fiecare zi.

Brusc, dădu în lături hîrtia şi stiloul. Găsise explicaţia! Apucă din nou filele... Nu, aşa ceva nu putea fi pus pe hîrtie, prea era de necrezut!

Se ridică şi, fără s-o vadă, se îndreptă spre fereastră. Amănuntele se aşezau la locul lor, ideea se preciza: tungararu deschide în timp o breşă prin care trecutul şi viitorul întîlnesc planul actual. Mai întîi, o simplă fisură graţie căreia întrevezi făpturi aflate de Cealaltă Parte — un dinozaur din vremi apuse sau un locuitor al viitorului cibernetic —, falia se lărgeşte apoi şi făpturile năvălesc în prezent. Da, îşi repetă Desroches, asta e: un fel de scurt-circuit în fluxul temporal.

Privi spre fărîma de materie albicioasă pe care o pusese într-o cupă mică. Cheia timpului... Simţea dorinţa irezistibilă de a se avînta într-o nouă călătorie, de a întredeschide încă o dată porţile timpului. Curiozitatea asta perversă îşi descoperi o justificare: nu trebuia oare să încheie memoriul cu privire la alga-născută-din-fulger şi, pentru asta, să încerce o ultimă experienţă?

Mestecînd cea din urmă porţie de tungararu, îşi plimbă privirile peste plaja pe care se repezeau s-o muşte valuri arţăgoase. Se vestea o furtună.

Un văl de emanaţii subtile se aşternu între el şi lumea obişnuită. Preţ de cîteva secunde gustă tulburarea euforică de care se simţea năpădit. Efracţia creierului său de către algă nu

mai era la fel de violentă. Afară, nimic nu părea să se fi schimbat: norii se pătrundeau cu aceeaşi furie, valurile continuau să scormonească.

Ochii îi străbătură tot estuarul, apoi zăboviră asupra orizontului, simplă lamă de cer alb între două întinderi de plumb. Unde nu se petrecea nimic.

S-a sfîrşit, îşi spuse Desroches. Să nu fi existat în cutele timpului decît două făpturi?

Un fel de tremur al atmosferei îi atrase însă atenţia asupra mării. Ici şi colo, în punctul cel mal întunecat al furtunii, oceanul se colora la verticală: luciri palide urcau din adîncuri. Treptat, emanaţiile deveniră mai intense, preschimbîndu-se în coloane de lumină de un albastru electric ce proiectau pe crestele apelor un halou deformat de hulă.

Totul se stinse dintr-o dată. Apoi, după minute lungi, o linie neagră se desenă la nivelul orizontului, ca o spărtură în jungla valurilor. Linia deveni o bară: era un submarin, mult mai lung decît un pachebot şi care se ridica lin din oceanul mînios. Pe marele ponton se arătară, printre trîmbe de apă, suprastructurile: cupole, chioşcuri, punţi etajate. Ai fi zis că sînt contururile unui aisberg nocturn.

Curînd platforma nu mai putea fi atinsă nici de cele mai înalte valuri. Cu toate astea, ea nu încetă să suie, dezvelindu-şi pînă la bază chila tuciurie. Din clipa aceea se înălţa deasupra oceanului şi lui Desroches i se păru că fantasma planează în văzduh. Dar îşi dădu repede seama că se înşelase: la colţuri, stîlpi zdraveni susţineau construcţia. Să fi fost împlîntaţi pe fundul hăului? Deşi foarte groşi, pilonii păreau uşori, deoarece erau alcătuiţi din traverse printre care marea rămînea vizibilă.

În cele din urmă, ascensiunea insulei artificiale se opri. Cu desăvîrşire stabilă pe picioarele ei ajurate, se dovedea străină de mişcarea oceanului.

O ferăstruică ovală se deschise în vîrful unei turele. Şi, dintr-o dată, ochiul clipi: o linie albastră străbătu cîlţii norilor, în direcţia Senei. Cînd îl atinse raza, fluviul începu să fiarbă. Desroches observă cu neplăcere că turela se răsucea. Atinse la rîndul lor, apele portului fură ciuruite de bule azurii. Jetul de lumină zgîrie după aceea clădirile gemene ale Porţii Oceanice, iar pereţii li se albăstriră şi fură acoperiţi de băşici. Desroches îl vedea lunecînd spre fereastra lui şi, deşi conştient de faptul că

totul nu era decît un vis, nu putea evita sudorile spaimei. De aceea, cînd bara luminoasă îl atinse, îşi plecă privirile.

Şi-şi văzu cu groază degetele înţepenite pe pervaz, apoi bătînd convulsiv aerul, pe cînd picioarele-i bîţîiau ca într-o criză de epilepsie. Nu se îndoia că în clipa aceea privirile-i înregistrau cum murea. Cu toate astea nici cea mai mică durere, cea mai măruntă furnicătură! Propriul lui trup i se părea un obiect observat din afară; scurta agonie nu constituia decît un episod în desfăşurarea viziunii, halucinante.

Întoarse capul şi urmări drumul petei luminoase care se depărta, lunecînd pe tapiserie şi pe dulap. O văzu oprindu-se şi revenind spre canapea. Din nou, atît de aproape şi totodată atît de departe, trupul lui zvîcni. Apoi raza se stinse.

Aşadar, într-adevăr, eu şi numai eu am fost vizat, îşi spuse Desroches.

În zare, marea chilă se afunda treptat.

Îşi aţinti privirile asupra biroului cu hîrtii răvăşite, asupra etajerelor. Aşa să fie? se întrebă. Iată, am în faţa ochilor încăperea întocmai cum va arăta îndată după moartea mea. Ochii mei văd ceea ce nu vor mai vedea niciodată!

Teama şi fascinaţia şi-l disputau cînd se plecă peste pervazul ferestrei ca să cuprindă cît mai mult cu privirea şi să nu piardă ceva din clipele nemaipomenite. Dar, în jurul lui, văzduhul începu să vibreze. Abia avu răgazul să-şi privească mîna stîngă — era presărată de bubuliţe albastre.

Preţ de mai bine de o oră rămase sleit pe canapea, incapabil să-şi alunge din minte întrebarea chinuitoare: cît timp mai am de trăit? Cît timp pînă ce halucinaţia va căpăta consistenţă? Îşi cercetă amintirile, fără să găsească un răspuns sigur. Poate două zile? Dar exista o regulă? Dealtfel, ce însemnătate avea răgazul? Fatalitatea ce se punea în mişcare — nu se putea îndoi de faptul că viziunea avea să se materializeze — nu atîrna de o zi în plus sau în minus. În mod ineluctabil maşinăria timpului va face ca insula artificială să răsară din mare. Să fugă? La ce bun! Cum să se ferească de o ştiinţă cu puteri inimaginabile? Nu i-ar fi greu să-l găsească, în orice ascunzătoare s-ar piti. Atunci, ce putere mai mare să-i opună? Alga tungararu.

Un gînd nebunesc îi fulgeră prin minte: dacă admit pentru

o clipă că Giret avea dreptate, că alga dăruieşte puteri demiurgice, am la dispoziţie mijlocul de a ocoli ameninţarea. E destul să mai creez o dată. Puterii insulei să-i opun o altă putere.

Ideea căpăta contur în mintea lui şi-şi dezvolta implicaţiile. Se încredinţă că instinctul lui de conservare va şti să născocească un ecran, un meterez, o armă defensivă (chiar ofensivă!). Un fantastic război împotriva neantului! Dar era neapărat necesar ca mijloacele de apărare să fie pregătite în clipa cînd insula avea să se materializeze. Trebuia deci, cumva, să i-o ia înainte. Nu spusese marinarul că, pentru a produce un efect mai radical, poate şi mai rapid, se putea mări doza?

Din clipa aceea, Desroches pendulă între sentimente contradictorii. Mai întîi exaltarea îl părăsi cînd îşi aminti că nu mai avea nici o fărîmă de tungararu. Clipe în şir rămase abătut. Dar, brusc, speranţa îl cuprinse din nou cînd îşi aminti cuvintele pacientului: „Am păstrat şi eu o bucată, ca amintire”.

Unde însă să-l găsească pe marinar? Pe ce mare de la antipozi? Doar dacă o fi acasă.

Desroches se repezi la clasor şi-l răsfoi cu înfrigurare. Să vedem fişa: Yves Helgorn, de pe „Paul-Rivoire”... Nici o adresă... Chibzui timp de o clipă, apoi înşfăcă ziarul şi-şi aruncă privirile peste rubrica „Mişcarea vapoarelor”. Norocul ţinea cu el: printre „Nave la cheu” figura şi „Paul-Rivoire”. Coborî scara sărind treptele din patru în patru şi se năpusti în maşină.

Căpitănia portului se dovedi îndatoritoare şi-i indică locul unde cargoul stătea la ancoră. Nu-l găsi totuşi decît după un sfert de ceas de rătăcire printre docuri. Se interesă de Helgorn la un marinar care fuma liniştit la intrarea în cală.

Răspunsul îl îngrozi: din ajun Helgorn nu mai făcea parte din echipaj; plecase acasă, la Gervran, lîngă Saint-Malo.

Desroches se sui iar în maşină şi aprinse o ţigară. Dar se şi hotărîse: se va duce de îndată în Bretania.

Pe drum, în liniştea boschetului năpădit de amurg, chibzui mai cumpănit la ultima lui aventură. încercă să lege cea din urmă halucinaţie de cele din săptămînile precedente. Ce raport se putea stabili între cei doi monştri şi staţiunea pe stîlpi? Dacă admiteai că primii erau emanaţii ale subconştientului, cea de a doua trebuia să aibă aceeaşi origine. Toate ies direct din cărţile

cu planşe multicolore ale copilăriei, îşi zise Desroches; sînt arhetipurile mele personale. Dar de ce ar încerca insula artificială să mă omoare?

O explicaţie i se înfăţişă: robotul a învins fiara distrugătoare, dar nu e destul, cauza primă a dezordinilor continuă să existe — eu, creierul meu stăpînit de algă — şi cine ştie dacă tendinţele mele destructive nu se vor manifesta din nou, în viitor? Atunci alte tendinţe mai adînci, care-şi au poate rădăcina într-un complex de culpabilitate (nu sînt, într-un fel, vinovat de moartea lui Giret?) intră în acţiune pentru a suprima primejdia. De asta a fost concepută raza morţii şi faptul că se îndreaptă spre mine e conform logicii, implacabilei logici a autodistrugerii.

Cîmpia Auge era tăcută şi pustie. Desroches conducea cu viteză continuînd totodată să speculeze. Se întoarse la teoria lui, a breşelor temporale. Dacă e exactă, îşi spunea, platforma trebuie să vină dintr-un viitor îndepărtat. Ar putea reprezenta o expediţie de pedepsire: constatînd că am împins poarta prin care epocile comunică, **cineva** s-a supărat şi a hotărît să mă execute pentru ca poarta să nu mai poată fi deschisă. Dacă-i aşa, tungararu nu-mi va mai fi de nici un folos.

Desroches ajunsese aici cu gîndurile cînd sosi la Gervran. Era noapte neagră. La intrarea în tîrguşor un ţăran ce părea să fi întîrziat la cafenea îi arătă, printr-un gest destul de vag, drumul. O lumină licărea la capătul întinderilor presărate cu stînci. Parcă aş fi scăpat dintr-un naufragiu, îşi spuse Desroches bătînd la uşa căsuţei.

Dînd cu ochii de doctor, Helgorn scoase un: „Ia te uită!” destul de mirat. Desroches îi explică îndată obiectul vizitei sale, susţinînd că avea nevoie de bucata de tungararu pentru cercetări ţinînd de profesiunea sa şi care nu îngăduiau nici o întîrziere. Helgorn îl întrebă dacă alga avusese vreun efect asupra lui.

— Nu, minţi Desroches, ascunzîndu-şi anevoie nerăbdarea. Aş vrea totuşi să fac nişte analize. Dacă experienţele reuşesc, am să public un studiu în care-ţi voi cita numele.

Celălalt îi aruncă o privire mai puţin măgulită, cît îngrijorată. Trecînd în încăperea alăturată, spuse totuşi:

— Dacă vreţi... Oricum, vă dau ce mi-a rămas, de vreme

ce vă poate fi de folos.

De îndată ce avu în buzunar preţioasele fragmente, doctorul îşi luă rămas bun de la breton.

Fără să încetinească, se năpusti printre gardurile vii, străbătînd în goană tîrguri şi sate. La jumătatea drumului îşi îngădui totuşi un răgaz, cît să fumeze o ţigară. Cînd oboseala îi apăsă ceafa, o porni din nou.

După ce trecu de podul de la Tancarville maşina dădu de burniţă. Fără veste, la jumătatea unei curbe, călătorul văzu drumul prăbuşindu-se sub el. Trase de volan şi, simţind că şoseaua revine sub roţi, frînă. Vehiculul derapă, se năpusti spre taluz, îl escaladă şi lunecă în bălării.

Pe la şapte şi jumătate, ducîndu-se la lucru, doi paznici de la ecluză dădură peste maşină. Cînd îl întinseră pe Desroches în iarbă, constatară că nu era rănit. După toate aparenţele, doar leşinat. Se străduiră zadarnic să-l readucă în simţiri. Atunci, după multe tărăgăneli, îl luară în maşina lor şi se întoarseră spre Le Havre. La primul post îl lăsară pe rănit în mîinile jandarmilor, Aceştia îi scotociră buzunarele.

— Jean-François Desroches - doctor în medicină - 3, str. E. Renard - Le Havre, citi brigadierul.

— Păi, dacă-i doctor, să-l ducem poate acasă, îşi dădu cu părerea unul dintre subalternii, lui.

— În mod legal... începu brigadierul, apoi se răzgîndi: Da, pare doar zdruncinat; o să-şi vină îndată în fire. Nu-i nevoie să-l ducem la spital. Ia să telefonăm la cabinetul lui.

Secretara tocmai sosise. Fără să-şi piardă cumpătul, îl luă în primire şi-l întinse pe canapeaua din birou. Apoi îl chemă la telefon pe unul dintre confraţii doctorului.

Cînd îşi veni în simţire, rănitul îşi trecu o mînă umedă peste frunte pentru a îndepărta drugul migrenei, dar simplul gest îi trezi durerea în tot trupul. O amintire suia prin vîrtejul frînturilor de gînduri care i se deşteptau în creier...

Desroches îşi înălţă deodată bustul şi, făcînd un efort deznădăjduit, izbuti să se aşeze lăsînd picioarele să-i spînzure fără vlagă, peste marginea canapelei. Încercă să se ridice, dar ameţi şi, gîfîind, căzu din nou pe perne, cu mîna încleştată pe rezemătoarea dinspre perete. La marginea cîmpului său vizual înceţoşat de febră lua naştere o pată albastră.